

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

Aan de fractie van de Sociaal Actieve Burgerpartij
Menuetstraat 20
6217 EN Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP	DATUM	BIJLAGEN
Vragen ex art. 47 RvO inzake Onderzoeksrapportage Zwemmen in Limburg	24 april 2018 Verz.: 02-05-2018	1
BEHANDELD DOOR	TELEFOONNUMMER	ONZE REFERENTIE
LMH (Leon) Schijnen	043 350 3140	2018.12706
E-MAILADRES	FAXNUMMER	UW REFERENTIE
leon.schijnen@maastricht.nl	043 - 350 4141	---

Geachte heer Gorren en Schulpen,

Onderstaand treft U de beantwoording aan van de vragen die uw fractie gesteld heeft in kader van artikel 47 van het Reglement van Orde.

Vraag 1:

Voor S.A.B. is iedere dag dat er geen aandacht wordt gegeven aan veilig zwemmen een dag teveel. De Sociaal Actieve Burgerpartij vraagt aan het momentele demissionaire college om deze rapportage toch te bespreken.

Antwoord 1:

Eind 2017 heeft wethouder Willems een toezegging aan de Raad gedaan dat er een notitie zou komen aangaande zwemveiligheid in Maastricht. Deze notitie zou aan alle partijen worden voorgelegd om te gebruiken tijdens de aanstaande coalitie onderhandelingen. Het rapport "Veilig zwemmen in Limburg" is geïnitieerd door de Provincie Limburg en is ter completering van het dossier toegezonden.

Vraag 2:

Voor S.A.B. is schoolzwemmen geen financiële kerntaak van de gemeente maar wel een erg belangrijke taak voor ouders, scholen en de gemeente. Bent u dit met ons eens?

Antwoord 2:

Ja, we zijn het met u eens. Voor de uitwerking van het schoolzwemmen specifiek zien we echter wat meer haken en ogen zoals deze ook zijn opgenomen in de notitie "(School)zwemmen" die u hierbij als bijlage aantreft.

Vraag 3:

Heeft Maastricht het voornemen om schoolzwemmen voor de basisschool groepen 4 en 5 weer in te voeren zodat ieder kind van deze leeftijdsgroep leert om te gaan met veiligheid in het water?

Antwoord 3:

Nee, het College blijft bij de opvatting dat het behalen van het zwemdiploma een verantwoordelijkheid is van de ouders zelf. Ter ondersteuning van de minder draagkrachtigen in onze gemeente is het jeugdsportfonds Maastricht in het leven geroepen.

DATUM
24 april 2018

Vraag 4:

Iedere gemeente in Limburg heeft een vangnetregeling om ervoor te zorgen dat ieder kind op zwemles kan. Hoeveel kinderen hebben in 2017 gebruik gemaakt van deze vangnetregeling?

Antwoord 4:

Het betrof hier 247 kinderen.

Vraag 5:

Op welke manieren worden de kinderen voor deze vangnetregeling aangemeld en hoe verloopt de verdere procedure?

Antwoord 5:

Sinds januari 2012 heeft de gemeente Maastricht een jeugdsportfonds. Kinderen uit gezinnen met een lager inkomen kunnen een beroep doen op het fonds om te sporten. Met deze maatregel wil de gemeente de drempel voor kinderen om te gaan sporten zo laag mogelijk maken. Het jeugdsportfonds komt tot stand door bijdragen van de gemeente en diverse andere organisaties.

Bijdrage voor contributie en sportattributen

Kinderen uit Maastricht van 4 tot en met 21 jaar komen in aanmerking voor een bijdrage uit het jeugdsportfonds. De bijdrage is maximaal € 225,- per kind, per jaar en kan alleen worden gebruikt voor contributie en de aanschaf van sportattributen.

Aanmelden via intermediairs.

Alleen erkende intermediairs kunnen kinderen aanmelden voor het jeugdsportfonds. Deze intermediairs zijn personen van instanties die op professionele wijze betrokken zijn bij de opvoeding van het kind in de sectoren onderwijs, gezondheid, welzijn en sport. De geboden vergoeding gaat rechtstreeks naar de sportorganisatie waar het kind lid van is,

Vraag 6:

In de adviesrapportage wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen "asielkinderen" en "kinderen in het algemeen". De Sociaal Actieve Burgerpartij streeft naar gelijkheid in behandeling en is dus geen voorstander van het maken van dit onderscheid. Wil men in Maastricht dit onderscheid tussen kinderen toch aanhouden?

DATUM
24 april 2018

Antwoord 6:

Het is vastgesteld dat kinderen die niet in Nederland zijn geboren of de ouders niet in Nederland zijn geboren, alsmede kinderen die opgroeien in gezinnen met weinig financiële armslag, achterblijven in zwemvaardigheid (Breedveld et al., 2015). Een heel specifieke doelgroep zijn de asielzoekers en statushouders die niet opgegroeid zijn in een zwemcultuur zoals Nederland heeft en dus de gevaren van zwemmen onderschatten. Dit onderscheid wordt alleen maar gemaakt om aan te geven dat het hier een bijzondere doelgroep betreft die speciale aandacht verdient. Van ongelijkheid in behandeling is geen sprake.

Hoogachtend,

Namens het college van burgemeester en wethouders van Maastricht,
Wethouder Cultuur, Onderwijs, Jeugdzorg, Gezondheid en Student & Stad

H.W.M. (Bert) Jongen

Vragen ex art. 47 RvO

Gemeente Maastricht

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
Notitie Zwemmen

DATUM
15 maart 2018
Verzonden: 15-03-2018

BIJLAGEN
1

BEHANDELD DOOR
LMH (Leon) Schijnen

TELEFOONNUMMER
043 350 3140

ONZE REFERENTIE
2018-06928

E-MAILADRES
leon.schijnen@maastricht.nl

FAXNUMMER
043 - 350 4141

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

Conform uw motie Schoolzwemmen (2017.39505) van 14 november 2017 doen wij u de notitie zwemmen toekomen. Deze notitie geeft u inzicht in de problematiek m.b.t. schoolzwemmen en mogelijke scenario's.

Het Provinciale onderzoek aangaande Zwemveiligheid wordt pas medio maart openbaar gemaakt en maakt geen onderdeel uit van deze notitie.

Hoogachtend,

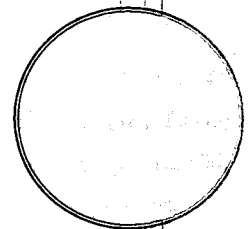
H.W.M. (Bert) Jongen
Wethouder Cultuur, Onderwijs, Jeugdzorg, Gezondheid en Student & Stad

Raadsinformatiebrief

Notitie

Schoolzwemmen

Versie 28-02-2018

Inhoudsopgave

- Inleiding
- Kernvraag
- Schoolzwemmen binnen de historische context
  - Ontwikkelingen gedurende de laatste decennia in schoolzwemmen
  - Vangnetregelingen
  - 10-puntenplan en "Waterdicht".
- Schoolzwemmen ANNO 2017
  - Wie biedt nog schoolzwemmen aan?
  - Hoe ziet het schoolzwemmen er anno 2017 uit?
  - Argumentatie voor schoolzwemmen
  - Denkbare scenario's, hoe verder richting 2018 en verder?
  - Voorlopige conclusies
- Van landelijk naar lokaal beleid en bouwstenen

Inleiding

De vraag over de rol van de gemeente als het gaat om zwemvaardigheid - of liever gezegd zwemveiligheid – past in de lijn van de vele vragen die doorgaans zomers op ons afkomen. Dit jaar waren het er helaas zelfs veel meer dan de laatste jaren het geval was. De aanleiding is altijd even triest: verdrinkingsgevallen. Steevast leidt dit tot vragen over schoolzwemmen. In 30% van de gemeenten wordt nog schoolzwemmen aangeboden. Als de vakanties losbarsten en het mooi weer wordt trekt Nederland massaal naar het strand, een meertje, rivieren en kanalen of natuurlijk zwembaden. Verdrietig genoeg leidt dat soms tot verdrinkingsgevallen met bijbehorende aandacht. Van Kamerragen tot raadvragen en van radio en televisie tot dagbladen. Allemaal leggen zij een relatie tussen zwemveiligheid, gemeenten, schoolzwemmen en het steeds minder afmaken van het totale Zwem ABC. In het recente verleden deed de KNZB nog een duit in het zakje met de mededeling dat het allemaal wel anders kan, sneller kan, geen schoolslag meer aanleren als basis etc. Daarmee is de weg vrij om het thema schoolzwemmen en de rol van de gemeente wederom te agenderen en de discussie te voeren. Om een helder beeld van deze thematiek te geven kijken we in eerste instantie naar de landelijke (historische) context met aansluitend een doorvertaling naar Maastricht. Bij de totstandkoming van deze notitie hebben wij gebruik gemaakt van de vele onderzoeken die er liggen (hiervoor verwijzen we naar de bijlage). Waarbij we, volgens opdracht van wethouder Willems, verder kijken dan alleen het schoolzwemmen als het gaat om zwemveiligheid. Zo zijn ook andere opties voor het bekostigen van zwemlessen en het verbeteren van de zwemveiligheid in kaart gebracht.

Kernvraag en rollen overheid.

Eerst de kernvraag: wie is eigenlijk verantwoordelijk voor de zwemveiligheid van een kind? Primair zijn dat natuurlijk de ouders of verzorgers. En als deze het niet kunnen betalen heeft bijna elke gemeente wel een financiële regeling als vangnet. In vrijwel de meeste gevallen gaat dat ook best goed. Daarnaast hebben veel gemeenten een zwemvoorziening. Een zwembad kost veel geld in de exploitatie en je zou kunnen zeggen dat de jaarlijkse bijdrage van de gemeente daarvoor mede de zwemveiligheid voor iedereen betaalbaar en bereikbaar houdt.

De andere rol die we kennen is dat de gemeente het schoolzwemmen vergoedt. **Meestal voor groep 4 of 5 als de kinderen zo'n zeven jaar oud zijn. Overigens betekent dat niet dat dan ook alle scholen in een gemeente schoolzwemmen aanbieden. Schoolbesturen kunnen namelijk zelf bepalen of ze van zo'n regeling gebruik maken.** Nu zien we dat in deze tijden van de veranderende rol van de overheid dat bijvoorbeeld ook landelijk door veel gemeenten op het schoolzwemmen verder wordt bezuinigd. De afweging die men maakt is dat de meeste kinderen in groep 4 en 5 al een of meerdere zwemdiploma's hebben. De ouders/verzorgers nemen op 4 - 5 jarige leeftijd van het kind namelijk zelf die eigen verantwoordelijkheid en zo hoort het eigenlijk ook.

Landelijk

■ Schoolzwemmen binnen de historische context

Vooraleer we kunnen vooruitblikken is het verstandig eens de historisch context van het schoolzwemmen nader te bekijken.

In 1920 werd door de Vereniging van Sociale Kinderhygiëne, de Nederlandse Zwembond en de vereniging van Hoofden van scholen bij de toenmalige Minister van Onderwijs een verzoek gedaan om zwemmen een verplicht onderdeel te laten zijn van gymnastiek in het lager en middelbaar onderwijs. Aan dit verzoek werd gehoor gegeven en op alle scholen in Nederland werd schoolzwemmen ingevoerd. Tot 1985 was het schoolzwemmen als verplicht onderdeel opgenomen in de Wet voor het basis en middelbaar onderwijs. In 1985 werd besloten de wet te wijzigen. Met invoering van de wet op basisonderwijs werd schoolzwemmen niet meer verplicht gesteld. Sinds 1985 is het aan gemeenten en schoolbesturen of zij schoolzwemmen wel of niet willen organiseren en financieren. (Crum, 1997). Naar aanleiding hiervan is schoolzwemmen bij scholen en gemeenten een discussiepunt en heeft dit geleid tot een hoog percentage scholen dat schoolzwemmen heeft afgeschaft. Hoewel de laatste jaren weinig onderzoek naar schoolzwemmen is gedaan, is in projecten wel onderzoek naar schoolzwemmen uitgevoerd.

■ Ontwikkelingen gedurende de laatste decennia in schoolzwemmen

In 1991 en 1997 heeft een werkgroep onder leiding van Dr. Bart Crum onderzoek gedaan naar de zwemvaardigheid van kinderen in Nederland. De aanleiding voor dit onderzoek lag in het vermoeden dat de zwemvaardigheid na het niet meer verplicht stellen van het schoolzwemmen zou zijn gedaald. In 1991 bood 90 procent van de ondervraagde scholen schoolzwemmen aan, in 1997 was dit nog 83 procent. Daarnaast valt op dat in 1997 het aantal leerlingen met een diploma hoger was dan in 1991, ondanks de daling van het aantal scholen dat schoolzwemmen aanbood. Deze uitkomst is opmerkelijk. Het laat zien dat schoolzwemmen en diplomabezit in dit onderzoek niet direct aan elkaar kunnen worden verbonden. Ook bleek uit het onderzoek van Crum dat de sociaal economische status van een kind bepalend is voor het diplomabezit. Het diplomabezit van kinderen op scholen met een lage sociaal economische status was beduidend lager dan op scholen met een hogere sociaaleconomische status (Crum 1991; 1997).

■ Vangnetregeling

In 2000 is naar aanleiding van een motie in de Tweede Kamer gekeken naar de mogelijkheden en het nut om schoolzwemmen opnieuw verplicht te stellen. Hierop is geconcludeerd dat het schoolzwemmen niet terug diende te komen, maar dat er wel maatregelen getroffen dienen te worden om kinderen te ondersteunen bij wie de zwemvaardigheid achterblijft (Adelmond, 2001). De Rijksoverheid heeft met het niet meer verplicht stellen van het schoolzwemmen bepaald dat de eerste verantwoordelijkheid voor zwemvaardigheid bij ouders ligt. De Rijksoverheid geeft echter ook aan dat gemeenten en scholen in het aanbod van zwemmen kunnen ondersteunen (NRIT, 2005). Hiervoor is bijvoorbeeld de vangnetregeling 2002-2005 in het leven geroepen. De Rijksoverheid heeft ervoor gekozen om in de periode 2002-2004 4,5 miljoen euro per jaar en in 2005 1,9 miljoen euro vrij te maken voor zwemvaardigheid in de 'Stimuleringsregeling zwemvaardigheid'. De 36 gemeenten met een Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid werden uitgenodigd deel te nemen, 35 deden dit. Ook Maastricht heeft hierin geparticipeerd. Het doel was om de

voorlichting voor ouders over zwemvaardigheid te verbeteren, zwemvangnetten aan te bieden voor kinderen die de basisschool zonder diploma dreigen te verlaten en de registratie van zwemvaardigheid binnen deze gemeenten te verbeteren. 26 procent van de deelnemende gemeenten bood schoolzwemmen aan. In deze gemeenten is de stimuleringsregeling veelal gebruikt om het schoolzwemmen te intensiveren en voor- of na-vangnetten te creëren (Boon, 2005). Na afloop van deze regeling zijn uit de evaluatie geen directe effecten gemeten van het aanbieden van deze vangnetten (Boon, 2005). Dit gebrek aan effect kwam met name door het verschil in registratie binnen de deelnemende gemeenten. Een aanleiding voor de Rijksoverheid om de subsidiëring stop te zetten is dat van de maatregel geen directe effecten zijn gemeten.

■ 10-puntenplan en Waterdicht

Om meer inzicht te krijgen in zwemvaardigheid, is van 2006-2009 het project '10-puntenplan' in werking gesteld onder leiding van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG). In de periode 2010-2013 heeft dit project vervolg gekregen in het project 'Waterdicht'. Beide projecten vloeiden voort uit de vangnetregeling 2002-2005 en het feit dat er weinig data beschikbaar waren op het gebied van zwemvaardigheid om daar goede uitspraken over te kunnen doen. In deze projecten is geprobeerd op verschillende manieren data te verzamelen over de zwemvaardigheid in Nederland. Aansluitend bij het thema schoolzwemmen, heeft Wisse (2009) binnen het '10-puntenplan' de meerwaarde van schoolzwemmen en de vangnetregeling van 2002-2005 bekeken in de rapportage *Schoolzwemmen ter discussie*.

De meerwaarde van schoolzwemmen bleek door verschillen in verzamelde gegevens cijfermatig moeilijk vast te stellen. Daarnaast werd in dit onderzoek een positieve invloed waargenomen van de subsidieregeling. De belangrijkste uitkomst van dit onderzoek geeft aan dat het diplomabezit onder allochtone kinderen in vangnetgemeenten stijgt ten opzichte van het diplomabezit onder allochtone kinderen in de overige gemeenten. Dit verschil tussen autochtone en allochtone kinderen is ook gevonden in het Aanvullende Voorzieningsgebruik Onderzoek (AVO) van het SCP in 2003 en 2007.

Het programma Waterdicht is erg waardevol geweest voor de totstandkoming van het brancherapport *Zwemmen in Nederland (Van der Werff & Breedveld, 2013)*.

■ Schoolzwemmen Anno 2018

Tot zover de historische context nu meer naar het heden. Het doel van het meeste recente onderzoek van het Mullier Instituut (2017) is om inzicht te krijgen in de huidige stand van zaken in het schoolzwemmen en om zicht te krijgen op de wijze waarop schoolzwemmen lokaal vorm krijgt, primair in de 'G4', maar ook daarbuiten.

■ Wie biedt nog schoolzwemmen aan?

Het aandeel gemeenten dat schoolzwemmen ondersteunt en het aandeel scholen dat schoolzwemmen aanbiedt is gedaald sinds het schoolzwemmen niet meer door de Rijksoverheid verplicht is gesteld. In 2016 nam 32 procent van de scholen deel aan het schoolzwemmen en ondersteunde nog 30 procent van de gemeenten het schoolzwemmen. In het algemeen kan worden gesteld dat hoe minder stedelijk de gebieden zijn, hoe minder scholen schoolzwemmen aanbieden. De G4 investeert in schoolzwemmen omdat zij herkennen dat het diplomabezit in delen van de stad achterblijft ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Hierbij gaat het met name om wijken waar gezinnen met een lage sociaaleconomische status wonen.

Scholen die schoolzwemmen al hebben afgeschaft, geven aan dat dit veelal vanuit een gebrek aan financiën is gebeurd. Gemeenten geven aan dat minder in het schoolzwemmen wordt geïnvesteerd of dat het schoolzwemmen wordt afgeschaft omdat te weinig financiering beschikbaar is en omdat er twijfels zijn over het rendement van schoolzwemmen. De belangrijkste redenen voor scholen die nu schoolzwemmen aanbieden om het af te schaffen of de investering te verminderen, is dat het schoolzwemmen ten koste gaat van andere vakken en dat het moeilijk te organiseren is.

Bovendien verdwijnen er steeds meer zwembaden in de diverse regio's wat nogal wat logistieke gevolgen heeft voor aanrij routes, reistijden en lesduur.

Gezien bovenstaande ontwikkelingen rijst de vraag of het traditionele schoolzwemmen nog welk past binnen de zich steeds sneller ontwikkelende maatschappij. In de volgende paragraaf gaan we op zoek naar eigentijdse varianten.

■ Hoe ziet het schoolzwemmen er anno 2018 uit?

Uit de cijfers is op te maken dat tijdens het schoolzwemmen niet meer alleen het diploma zwemmen aan bod komt, maar dat op steeds meer scholen en in steeds meer gemeenten 'natte gymles' een rol speelt. Het doel van deze twee activiteiten is verschillend. Schoolzwemmen leidt op tot een diploma, terwijl 'natte gymles' zich meer richt op zwemmen als bewegingsonderwijs. Ook is in het aantal weken dat kinderen schoolzwemmen en de groepen waarin schoolzwemmen wordt gegeven, een onderscheid te maken. Aan een merendeel van de kinderen wordt schoolzwemmen een jaar lang aangeboden. Er is ook een groot deel dat schoolzwemmen een half jaar krijgt aangeboden en een deel dat een 'korte cursus' doet. Schoolzwemmen wordt het vaakst aangeboden in de groepen 4, 5 en 6. Vaak krijgen twee groepen per school schoolzwemmen aangeboden. Kinderen krijgen gemiddeld twintig uur schoolzwemmen per jaar aangeboden, als alleen wordt gekeken naar de scholen die ook daadwerkelijk schoolzwemmen aanbieden. Op basis van deze gegevens is te zien dat schoolzwemmen tegenwoordig minder een vorm van diplomazwemmen en meer een vorm van natte gymnastiek aanneemt. Financiën spelen in het aanbieden van schoolzwemmen een belangrijke rol. Wanneer geen geld vanuit de gemeente naar het schoolzwemmen gaat, houdt het schoolzwemmen meestal op te bestaan.

■ Denkbare Scenario's , hoe verder richting toekomst

Met recent onderzoek heeft men willen bijdragen aan een beter inzicht in wat schoolzwemmen in Nederland betekent: in welke mate wordt nog schoolzwemmen aangeboden, en hoe krijgt schoolzwemmen vorm. De laatste keer dat een dergelijke studie was uitgevoerd, dateert van twee decennia geleden (*Crum, 1997*). Daarmee biedt dit onderzoek een basis voor verder onderzoek naar schoolzwemmen en voor het politieke debat over schoolzwemmen.

Het is daarbij van belang om te blijven monitoren hoe schoolzwemmen zich in Nederland ontwikkelt, niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief. Sinds 2102 vragen het SCP en CBS kinderen tweejaarlijks naar hun diploma's. De meest actuele zijn die van 2016. In 2016 heeft 16 procent van de 6 – 10 jarigen geen zwemdiploma. In de groep van 11 – 16 jarigen is dit aandeel lager. Daar heeft 3 procent nog geen diploma. De verwachting is dat 11- 16 jarigen niet meer op zwemles gaan, dus daarmee kan worden gesteld dat anno 2016, 3 procent van de Nederlandse jongeren in 2016 geen zwemdiploma heeft. (*Factsheet Zwemvaardigheid 2016/Mulier Instituut*)

Kinderen van ouders met een laag inkomen of met een niet-Westerse afkomst hebben minder vaak een diploma of alleen het A-diploma dan kinderen van ouders met een hoger inkomen of kinderen van Nederlandse komaf. Wel halen kinderen op steeds jongere leeftijd hun eerste diploma. In 2012 had 47% van de 6-7 jarigen tenminste het A-diploma. In 2016 is dit gestegen naar 68 %.

■ Voorlopige conclusies

De vrees die in 2013 door gemeenten werd geuit, dat op schoolzwemmen zou worden bezuinigd (*Hoekman, 2013*), lijkt deels te zijn uitgekomen: ook in de afgelopen jaren is het aandeel scholen dat schoolzwemmen aanbiedt verder gedaald. Dat maakt nieuwsgierig naar de plaats die schoolzwemmen inneemt in de nieuwe coalitieakkoorden, na de gemeentelijke verkiezingen van maart 2018. Enerzijds is er vrees dat bijvoorbeeld de verdrinking van een meisje in Rhenen in 2015 tijdens het schoolzwemmen aanleiding zal zijn voor scholen (en gemeenten) om afstand te nemen van deze verantwoordelijkheid. Anderzijds krabbelt de Nederlandse economie weer op en komt er mogelijk weer meer financiële speelruimte bij gemeenten. De toegenomen onderzoeksmatige aandacht voor zwemveiligheid kan ertoe bijdragen dat zowel burgers, politiek als lokale stakeholders anders tegen het schoolzwemmen gaan aankijken. Tegelijk moet worden vastgesteld dat veel basisscholen klagen over de hoeveelheid taken die ze krijgen toebedeeld, en niet zitten te wachten op een nog grotere belasting.

Ook is niet onlosmakelijk vast komen te staan dat afschaffen van schoolzwemmen ervoor heeft gezorgd dat de zwemvaardigheid en zwemveiligheid van Nederlandse kinderen in het gedrang zou komen. In zijn algemeenheid kan die stelling niet wetenschappelijk worden onderbouwd (*zie ook Wisse, 2009*). Het diplomabezit in Nederland is niet afgenomen toen het schoolzwemmen werd afgeschaft. Sterker nog, het diplomabezit is toegenomen.

Tegelijk kan worden vastgesteld dat kinderen die niet in Nederland zijn geboren of waarvan de ouders niet in Nederland waren geboren, alsmede kinderen die opgroeien in gezinnen met weinig financiële armslag, achterblijven in zwemvaardigheid en voor het zwemvaardig zijn meer afhankelijk zijn van het schoolzwemmen (*Breedveld et al., 2015*).

Om die reden blijven de grotere gemeenten (G4) investeren in schoolzwemmen. Feitelijk doet zich binnen iedere gemeente de vraag voor of een 'vangnetregeling' niet op zijn plaats is, en hoe die regeling het beste kan worden vormgegeven. Ouders blijven eindverantwoordelijk voor het leren zwemmen van hun kinderen, maar scholen, kinderopvangorganisaties, gemeenten, en zwembaden,-scholen en -verenigingen spelen daar wel een belangrijke rol in. Goede lokale afspraken over die rollen, aanhakend bij de kracht van de diverse betrokken partijen, zijn daarbij essentieel. Daarbij doen zich goede voorbeelden voor en zijn nieuwe organisatievormen denkbaar - zoals het idee van natte gymlessen. Die vernieuwingen verdienen aandacht en moeten op hun merites worden beoordeeld. Alleen zo kan de zwemveiligheid van Nederlandse kinderen op effectieve – en voor kinderen en ouders plezierige - wijze worden geborgd. In Maastricht vind deze vorm van 'natte gymnastiek' al thematisch plaats als onderdeel van het curriculum op de diverse basisscholen.

■ Van landelijk naar lokaal beleid en bouwstenen

Het geschetste landelijke beeld en de gevolgde stappen door de verschillende decennia heen zijn ook in Maastricht van toepassing geweest. Ook hier hebben we de stappen doorlopen van reguliere schoolzwemmen, tot onderwijs voorrangbeleid en vangnetconstructies. Vanaf 2004 is schoolzwemmen in onze stad in zijn geheel afgeschaft en geen onderdeel meer van het gemeentelijk beleid. Als tijdelijk vangnet werd de gemeentelijke declaratieregeling in het leven geroepen waarbij sport en bewegen en dus ook het volgen van zwemlessen tot de mogelijkheden behoort.

Historisch gezien is schoolzwemmen van groot belang geweest in het stimuleren van de zwemvaardigheid in Nederland. De laatste decennia echter lijkt schoolzwemmen steeds meer aan belang in te boeten. Veel kinderen in de schoolzwemleeftijd kunnen al zwemmen. De overheid heeft voor wat betreft de zwemvaardigheid van kinderen geen wettelijke taak, dus de verantwoordelijkheid ligt bij de ouders. Dat deze verantwoordelijkheid bij de ouders ligt hoeft geen probleem te zijn, want deze ouders en de vorige generatie ouders hebben bijna allemaal zwemles gehad en kunnen zwemmen. Ook hun kinderen zullen zwemles krijgen en in dat opzicht is zwemles onderdeel geworden van de Nederlandse cultuur. Maar er vallen ook groepen buiten de boot. De ervaring leert dat kinderen uit gezinnen met een lagere sociaal economische status (LSES) en allochtonen- zij zijn niet opgegroeid met de traditie hun kinderen op zwemles te doen – minder goed kunnen zwemmen.

Bouwsteen 1: Jeugdsportfonds

De gemeente Maastricht kent daarom een vangnetregeling in de vorm van het lokale jeugdsportfonds. Dit Jeugdsportfonds bestaat sedert januari 2012. Kinderen uit gezinnen met een lager inkomen kunnen een beroep doen op het fonds om te kunnen sporten. Met deze maatregel wil de gemeente de drempel voor kinderen om te gaan sporten zo laag mogelijk maken. Het Jeugdsportfonds komt tot stand door bijdragen van de gemeente (armoedebeleid) en het Jeugdsportfonds Limburg,

Bijdrage voor contributie en sportattributen

Kinderen uit Maastricht van 4 tot en met 21 jaar komen in aanmerking voor een bijdrage uit het Jeugdsportfonds. De bijdrage is maximaal € 225 per kind per jaar en kan alleen worden gebruikt voor contributie en de aanschaf van sportattributen.

Aanmelden via intermediairs.

Alleen erkende intermediairs kunnen kinderen aanmelden voor het Jeugdsportfonds. Deze intermediairs zijn personen van instanties die op professionele wijze betrokken zijn bij de opvoeding van het kind in de sectoren onderwijs, gezondheid, welzijn en sport. De geboden vergoeding gaat rechtstreeks naar de sportvereniging/zwembad waar het kind lid van is c.q. zwemles volgt.

Vanaf 2012 heeft het Jeugdsportfonds zich gestaag ontwikkeld. In onderstaande tabel zien we hoe de ontwikkeling heeft plaatsgevonden als het specifiek gaat over het onderdeel zwemlessen/diploma zwemmen.

Tabel 1.0 Ontwikkeling Jeugd Sport Fonds Maastricht 2012 - 2017

Onderdeel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Peildatum 1 febr 2018
Zwemlessen diploma zwemmen	26	28	132	157	211	247	42

Uit bovenstaande cijfers kunnen we concluderen dat het in 2012 in het leven geroepen vangnet Jeugdsportfonds Maastricht zijn werk naar behoren doet. Steeds meer kinderen maken gebruik van dit vangnet en behalen hun diploma op deze manier. Blijft onverlet dat er nog een doelgroep is die specifieke aandacht verdient. En dat zijn namelijk de asielzoekers met status, de zogenaamde statushouders. Deze doelgroep kan weliswaar gebruik maken van het jeugdsportfonds maar zoals we eerder zagen is het aantal kinderen dat geen diploma heeft verhoudingsgewijs hoger dan bij de autochtone kinderen.

Bouwsteen 2: SKA Budget oormerken ten aanzien van schoolzwemmen

Naast de mogelijkheid om gebruik te maken van het jeugdsportfonds is er binnen het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) ook het zogeheten SKA-budget beschikbaar. Dit budget is bedoeld voor vrijwilligers, zelfwerkzaamheid en groepsactiviteiten. Dit budget wordt momenteel niet ingezet voor het behalen van het zwemdiploma, terwijl dat wel mogelijk is. In dat opzicht ligt er wellicht nog een kans om vanuit het COA ook een financiële bijdrage te leveren. Dit zou verder onderzocht moeten worden.

Bouwsteen 3:

Communicatie / voorlichting

In 2016-2017 heeft de stichting Nationaal Platform Zwembaden | NRZ namens de zwembranche en in samenwerking met de kennisinstituten Mulier Instituut, Kenniscentrum Sport, Hanzehogeschool Groningen en Hogeschool Windesheim uitvoering gegeven aan het plan 'Op weg naar een duurzaam zwemveilig Nederland in 2020'. De kennis over zwemveiligheid is substantieel verbeterd en versnippering heeft plaatsgemaakt voor bundeling van kennis en coördinatie. De basis voor meer transparantie over kwaliteit binnen het zwemonderwijs en de randvoorwaarden voor vernieuwing zijn gelegd. Een van de belangrijkste actiepunten is het koppelen van kennis aan praktische voorlichting naar ouders/publiek. Een belangrijk startmoment voor deze externe communicatie was het congres "Heel Nederland Zwemveilig". Rondom dit congres en daarna in het gehele jaar 2018 zal de externe communicatie over zwemveiligheid, het Nederlandse zwemonderwijs en zwemdiploma's naar verwachting echt op gang komen. Om uniforme publieke voorlichting tot stand te brengen wat betreft zwemveiligheid en zwemonderwijs moeten de landelijke maar ook lokale stakeholders uit de zwembadbranche met elkaar optrekken en de verbinding zoeken met allerlei stakeholders van buiten de zwembadbranche. Om ouders in de verspreiding van kennis over zwemveiligheid en zwemonderwijs te bereiken is een

heldere boodschap en samenwerking belangrijk. Met relatief beperkte middelen zal gerichte media aandacht moeten worden gegenereerd om alle ouders en Nederlanders (lees Maastrichtenaren) te informeren)

Conclusie

Via deze notitie hebben we in beeld gebracht wat de historie van (school)zwemmen is, wat de feiten zijn en wat er in de toekomst mogelijk is. Waarbij helder mag zijn dat zwemveiligheid lang geen verantwoordelijkheid meer is van alleen de gemeente en/of de school. Desondanks blijft het faciliteren en subsidiëren van mogelijk schoolzwemmen vooral een politieke keuze.